

דף ס.

עין משפט א.

ח"מ סימן תיח פעיף ט

עיינ לעיל דף נט: עין משפט ו.ז.ח.

עין משפט ב.ג.

ח"מ סימן תיח פעיף ב

ב. כתיב "כי תצא אש" אפי' מעצמה שהוא הדליק בתוך רשותו והתפשטה ודלקה בתוך של חבירו ואפי' לא שרפה אלא עציו ואבניו או ליחכה נירו חייב לשלם נזק שלם * אא"כ הרחיק כשיעור ויצאה והזיקה פטור.

הגה: כל ההרחקה שאמרו בהדליק בתוך שלו אבל בהדליק בתוך של חבירו * אפי' עברה והלכה כמה מילין חייב על הכל.

דף ס:

עין משפט א.

ח"מ סימן שפח פעיף ב

ד. המוסר ממון ביד אנס בין אנס גוי או ישראל * חייב לשלם מהיפה

ס. פי' דבר שאינו ראוי לו וכן אבניו והגם שכתוב "כי תאכל" לשון אכילה ובהיזק שן נתבאר שאם אכלה דבר שאין ראוי לה הוי קרן וחייבת ח"נ, כאן חייב גם בדבר שאין ראוי לאש ונלמד מיתור "דאו השדה" אפי' ליחכה אבניו או נירו. סמ"ע ס"ק ב'.

ע. ממשנה בב"ק ס' ע"א ויליף לה בגמ' מקרא, אלא א"כ הרחיק כשיעור שם במשנה ס"א ע"ב.

פ. דכיון שהדליק מתחלה שלא ברשות חייבוהו על הכל. סמ"ע ס"ק ג'.

צ. מבב"ק ה' ע"א ובדף קי"ז ע"א. וכתב בגאון אות י"ב אע"ג דבגמ' וירושלמי תני עכו"ם לאו דוקא דה"ה אנס ישראל, שיש חשש שיהרוג אותו אמנם בסעיף ט"י ובסעיף י"ב מוזכר רק ביד עכו"ם ולא ביד אנס ישראל ואולי לאותם דינים דוקא ליד עכו"ם, או דשמא ה"ה אנס ישראל שיש חשש שיבוא לידי סכנת נפשות בידו וע"פ מה שאמרו חז"ל בר"ה י"ז ע"א דהמוסרים אין להם חלק לעוה"ב כמו המינים והמשומדים, כיון שיש לו כל כך אכזריות לב שמוסר את ישראל בין בגופו בין בממונו ביד גוי, ואינו חושש לסכנה הגדולה שעומד בה הנמוסר שעליו נאמר בב"ק קי"ז ע"א שהוא "כתוא למכמר" (ישעיה נ"א-כ') וכל הנופל בידם אין מרחמין עליו והרי "כאילו מסרו הוא בידם להורגו", דשמא יעלילו עליו כל כך שלא יוכל לפדות עצמו וימיתוהו בתפיסתם והרי א"כ המוסר הוא רודף, וע"כ אמרו שהמוסר הזה ודאי אין לו אמונה במציאות אלוה ממעל ובהשגחתו ודינו כמין או

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

שבנכסיו כל מה שלקח האנס אע"פ שלא נשא המוסר ולא נתן בידו
אלא דיבר והראה לאנס ממון חבירו ק.
ואם מת גובין מיורשיו ר' כשאר כל המזיקים.

הגה: וי"א דוקא שעמד אביהם בדין ש אבל בלא עמד אין היורשים חייבים
לשלם.

הגה: אשה שמסרה ממון אחר משמתנין לה, ואם יש לה ממון שאין לבעל
רשות בו משלמת ממון זה. ואם יש לה נכסי מלוג הבעל אוכל פירות
כל ימי חייה ת, ואם מתה חייב לשלם לנמסר ולשאר ניוזק, שהבעל בענין

המשומד, וע"כ אסור למסור ישראל ביד גוי בין בגופו בין בממונו ואפי' היה רשע ובעל
עבירות, וה"ה ביד אנס ישראל שיש בו חשש שמא יהרוג אותו.
וא"כ ה"ה ביד אנשי עולם התחתון אסור למסור אדם אפי' בגין ממון אם יש חשש שיעלילו
עליו ויהרגו אותו, אבל שיחייבו אותו ממון שהוא חייב בו לא הוי מוסר, דגם ביד גוי
בכה"ג אין לו דין מוסר וכמו שכתב הרמ"א בסעיף ה' מהגהות מיימוניות דכל זמן שאינו
מתכוון להזיק אלא להוציא את שלו אין לו דין מוסר.
ולפ"ז היום למסור מידע לעיריה על חריגה בבניה או למשטרה בארץ ישראל אם למוסר
יש לו היזק בזה שחבירו עשה אין בזה דין מוסר עם כל המשתמע מכך בסעיפים ט'-י'
וי"ב. דאין חשש שיעלילו עליו ויהרגו אותו דזה אינו קיים, ובפרט אם רוצה להציל את
שלו וכנ"ל ברמ"א סעיף ה'. אמנם ישנו איסור אחר שע"ז העיריה או הרשות תתבע אותו
בערכאות שלא ע"פ דין תורה וזה איסור אחר משום מרים יד בתורת ישראל כמבואר בחו"מ
בסי' כ"ו אך אין ענינו לדין מוסר המבואר כאן, ופשוט הוא, וע"כ אחרי שתבעו לד"ת
וסירב הנתבע לבוא לד"ת מותר לתובעו גם בערכאות ע"פ דין.

ק. שם בב"ק קי"ז ע"א מימרא דרבה.
ר. דאין זה היזק שאינו ניכר שפטר חכמים את היורש דהמוסר דינא הוא, ולא קנסא,
וכ"כ רבינו האי והרמב"ן והרשב"א.

ובפעמוני זהב הביא פלוגתא אם מה שגובין מיורשיו היינו רק בלא עמד בדין המוסר או
אפי' ג"כ עמד בדין חייבין יורשיו, ומ"מ אין גובין מיורשיו אלא באופן שגובין שאר
הלואות מן היורשים, כמבואר בסי' ק"ח, וצ"ע קצת בדברי הפעמוני זהב שהרי הרמ"א
מביא אח"כ פלוגתא אם חייבים היורשים דוקא בעמד אביהם בדין או אפי' בלא עמד בדין
והם סברות הפוכות.

ש. דסבירא להם דמוסר מתחייב משום דינא דגרמי וקנסא דרבנן הוא והיא דעת ריצב"א
וכמ"ש בסי' שפ"ז, ולפ"ז במוסר שנשא ונתן ביד גם לי"א אלו גובין מהיורשים שאין
זה קנסא ואף שלא עמד בדין, וכמו בסי' שפ"ה. ש"ך ס"ק י"ד.

ת. וצ"ע מאי שנא מחבלה באחרים שכתב הרמ"א בסי' תכ"ד, והמחבר כתבו בהיא
שחבלה בבעלה, שצריכה האשה למוכרן בטובת הנאה ולשלם ממנו דמי חבלה, ואפשר
במסירה שלא הזיקה בידיים הקלו דשם קנס עליו, כ"כ בסמ"ע ס"ק ו'. והש"ך כתב דגם
כאן ודאי מוכרת בטובת הנאה אלא כאן השמיענו יותר שמיד הנכסים בחזקת הנמסר, ורק
שהבעל אוכל מזה פירות כל ימי חייה וחייב לשלם אחר מיתתה.

זה הוא כיוורש ולא כלוקח וחייב לשלם.

ב. ה. בד"א שהמוסר חייב כשהראה מעצמו ממון חבירו אבל אם אנסוהו * גוים או ישראל להראות להם ממון חבירו פטור מתשלומין.

הגה: אבל אם אנסוהו להראות להם ממון שלו והראה להם ממון חבירו ב חייב.

ב. ו. אם נשא ונתן ביד אע"פ שהוא אנוס ע"י אחרים חייב לשלם, שהמציל עצמו בממון חבירו חייב ג. כיצד, גזר עליו המלך להביא לו יין ד ועמד ואמר הרי יש לפלוני אוצר יין במקום פלוני והלכו ולקחוהו חייב לשלם.

הגה: אפי' יסרוהו ולא אמרו לו על מה מייסרים אותו ה, והראה ממון חבירו ג"כ חייב.

הגה: לא נקרא אנוס אלא הכאה ויסורין אבל לא אנוס ממון י.

הגה: היה רואה נזק בא עליו מותר להציל עצמו ז אע"פ שע"י זה יבא הנזק לאחר.

ומהרש"ל העלה דהבעל לוקח הוי ולא יורש ואינו חייב לשלם אחר מיתתה מנכסיה מה שחבלה או מסרה. ש"ך ס"ק ט"ז.

א. מעובדא דרב הונא בר יהודה וברייתא, שם בב"ק קי"ז ע"א.

ב. ואע"פ שהראה את זה בכלל שהראה שלו ג"כ חייב כבסי' שע"א. ש"ך ס"ק י"ח.

ג. ודלא כדעת הראב"ד שכ' דוקא באונס ממון אבל באונס הגוף פטור אלא אפי' במקום סכנת נפשות אסור להציל עצמו בממון חבירו, ואע"ג שאין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש מ"מ צריך לשלם, וכ"כ התוס' והרא"ש שם.

ד. באופן שאין בו דינא דמלכותא כגון גזר על איש ידוע, וכמו בסי' שס"ט סעיף ח'. ש"ך ס"ק כ'.

ה. ומיירי כשניכרים הדברים שלא יסרוהו מתחלה בשביל ממון דאם יסרוהו בשביל להראות להם ממון פטור. ש"ך ס"ק כ"א.

ו. כ"כ המרדכי בפ' הגזול בתרא ובתשובת מיימוני דנזיקין סי' י"ב, ונ"י. ולדעת הרשב"א והרמב"ן והרא"ה אף באונס ממון פטור וא"כ יכול לומר קים לי. ש"ך ס"ק כ"ב.

ז. ואם כבר בא עליו הנזק אסור לסלקו ממנו כשגורם בזה היזק לחבירו, כך סיים הנ"י בפ' השותפין שהוא מקור דין זה. סמ"ע ס"ק י'.